

Lausunto

28.08.2019

Asia: VM/1076/03.01.01/2019 VM056:00/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asetusluonnoksen tavoitteena on säätää valtionhallinnon turvallisuusluokittelusta, turvallisuusluokiteltaviin asiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä ja turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelyyn liittyvistä tietoturvallisuustoimenpiteistä. Viranomaisten tiedonhallinnan perusteista säädetään tiedonhallintalaissa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoo, että esitetty luokittelun selkeyttäminen on tervetullutta. Aiemmin käytetty ja monimutkaiseksi arvioitu järjestelmä on osoittautunut monille viranomaisille vaikeaksi soveltaa. Lisäksi selkeyttäminen auttaa valtionhallinnon kanssa yhteistyötä tekeviä yrityksiä sovittamaan toimintaansa ennakoitavasti ja kustannustehokkaasti asetettuihin odotuksiin.

EK pitää tärkeänä, että luonnoksen 7 §:ään on kirjattu toiminnan perustuvan riskienhallinnan periaatteisiin. Tosin samalla asetuseritys sisältää varsin yksityiskohtaisia vaatimuksia tiedon suojaamisesta, joka osaltaan vähentää mahdollisuutta aitoon riskiperusteisuuteen. Runsaasti turvallisuusluokiteltua tietoa käsittelevät viranomaiset voivat siksi olla haasteiden edessä huomioiden, että ympäristöt ja tiedon käyttämisen tarpeet voivat olla hyvin erilaisia. Yksityiskohtaisista vaatimuksista voi tällöin myös muodostua kustannustehottomia sekä viranomaisen toimintaa, tiedon käytettävyyttä ja yhteistyötä tarkoituksettomasti haittaavia sääntöjä.

Samoin taustamuistiossa asetuksen 7 §:ään liittyen esiin tuotu huomio tietojen kasautumisvaikutuksen merkityksestä turvallisuusluokitteluun voi muodostua ongelmalliseksi tulkita. Kasautumisvaikutuksen korostaminen saattaa johtaa ylilyönteihin, jotka heikentävät merkittävästi toiminnan tehokkuutta ja tietojen sujuvaa käyttämistä. Kasautumalla voidaan tarkoittaa salassa pidettävän tietoaineiston numeraalista määrää tai toisaalta tietojärjestelmän tietojoukkoa, jonka

yksittäiset tietueet eivät ole salassa pidettäviä, mutta joita yhdistelemällä niiden voidaan arvioida jossain tilanteissa muodostavan salassa pidettävän kokonaisuuden.

Mikäli kyse olisi erillisten salassa pidettävien tietojen joukosta, tulisi edellyttää riskiperustaisesti riittäviä suojatoimia, kuten luonnoksessa ehdotetaan. Mikäli taas kyse olisi julkisten tietojen joukosta, vaikka suurestakin, suojatoimenpiteitä ei tulisi edellyttää miltään osin yli julkisen tiedon suojaamisintressin. Viranomaisen tulisi sen sijaan harkita jokaisen tietoaineiston osalta erikseen, onko kyseinen aineisto Julkisuuslain tai muun sovellettavan lain perusteella salassa pidettävää. Säädöksen muistiossa tai pykäläkohtaisissa perusteluissa ei tulisi epähuomiossa tarjota mahdollisuutta ymmärtää, että Julkisuuslain vahinkoedellytyslausekkeen käyttö olisi tai tulisi olla laajennettu ulottumaan julkisen tiedon käsittelyn suojaamiseen.

EK haluaa kiinnittää myös huomiota mahdollisiin muihin yrityksiin kohdistuviin heijastusvaikutuksiin. EK muistuttaa, että sääntelyssä tulisi huomioida yritysten luottamukselliset asiakirjat, joiden merkinnät ovat lähtökohtaisesti organisaatiokohtaisia eivätkä vastaa viranomaisten luokittelujärjestelmiä. Olennaista on huomioida, että yritykset luovuttavat lakisääteisesti tai sopimusperusteisesti yrityssalaisuuksia valtionhallinnon viranomaisille esimerkiksi lupa- ja ilmoitusvelvoitteiden perusteella. Näiden tietojen arvo voi olla taloudellisesti huomattava. Siksi asetuksessa tai vähintään sen perusteluteksteissä tulisi vielä erikseen selkeyttää ja korostaa miten yritysten luokittelemaa tietoa käsitellään valtionhallinnon viranomaisessa. Esimerkiksi yrityksen omia luokittelumerkintöjä ei tule missään tapauksessa poistaa, vaan tietoa tulisi suojata viranomaisessa aina vähintään yrityksen menettelyjä vastaavasti.

Susi Mika
Elinkeinoelämän keskusliitto EK